

Motion till riksdagen 2019/20:3393

av **Hans Wallmark m.fl. (M)**

med anledning av skr. 2019/20:18 Arbetet i frågor som rör Kina

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett strategiskt förhållningssätt till utvecklingen i Kina och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett gemensamt europeiskt förhållningssätt i relationen till Kina och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Sveriges förmåga att skydda näringsliv och forskning från industrispionage och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge underrättelsemyndigheterna i uppdrag att utveckla en strategi kring hur svenska universitet och högskolor ska kunna arbeta med screening och vid behov samarbeta kring detta, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för handel och marknadstillträde på lika villkor och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt samarbete kring 5G och cybersäkerhet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet i kontakter med Kina och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt samarbete för att möta klimatutmaningarna och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det planerade Kinacentret bör prioritera verksamhet till nytta för de aktörer i det svenska samhället som arbetar med Kina, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utmaningar i förhållande till Belt and Road Initiative liksom samarbeten i 17 + 1-formatet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige behöver en sammanhållen Kinastrategi för att värna om svenska intressen och värderingar. Det svenska förhållningssättet i frågor som rör Kina ska ses som en del av EU:s strategiska hållning. Sverige ska visa ledarskap i EU när det gäller att utveckla och stärka arbetet som rör Kina.

Moderaterna välkomnar att en bred redogörelse om Kina nu tagits fram av Utrikesdepartementet. Moderaterna har länge efterfrågat en strategi. I Sverige liksom runt om i Europa finns i dag ett stort behov av att öka kunskapen om Kina, dels beträffande de utmaningar människor och företag möter i landet, dels beträffande hur Pekings globala ambitioner påverkar Sverige, EU och den regelbaserade internationella ordningen, vilken vi värnar om.

Den tillväxt och välståndsökning som vi möter i dagens Kina har inte alltid varit given. De blodiga experimenten under folkrepublikens första decennier ledde till svält och förtryck. Mellan 40 och 70 miljoner människor dog som ett resultat av kommunismen. Brytpunkten blev påtaglig när Deng Xiaoping lade om kursen för den ekonomiska politiken. Företagsamhet och försök till öppenhet ledde Kina från fattigdom till rollen som ekonomisk stormakt.

Det finns goda skäl att välkomna Kinas välståndslift. Samtidigt har den ekonomiska liberaliseringen under senare år ersatts av en ökad politisk konsolidering av samhälle och ekonomi. I dag finns inte längre några förhoppningar om en reformering av kommunistpartiet. Att Kina är en enpartistat påverkar utvecklingen i landet såväl som dess relation till omvärlden. Auktoritära politiska system innebär en påtaglig oförutsägbarhet.

Ett gemensamt europeiskt förhållningssätt

EU är Sveriges viktigaste utrikespolitiska plattform. För det svenska förhållningssättet till Kina är således EU:s Kinastrategi från 2016 samt den strategiska hållningen, ”Strategic Outlook”, som EU:s utrikestjänst och kommissionen lade fram i mars 2019, viktiga grundsatser. Policydokumentet från tyska industriförbundet BDI ”Partner and Systemic Competitor – How Do We Deal With China’s State-Controlled Economy?” ger därtill intressanta perspektiv. Ett gemensamt europeiskt förhållningssätt och en god EU-samordning i frågor som rör Kina är avgörande för vår förmåga att värna om intressen och värderingar.

Flera EU-länder blir alltmer beroende av Kina. På många håll har en växande kinesisk ekonomi och kinesiska investeringar varit välkomna i en tid när Europa genomgått en finanskris och en period av låg tillväxt. År 2012 etablerades ett mer formellt samarbete, numera känt som 17 + 1 mellan Kina och länder i Central- och Östeuropa. Elva av de europeiska länderna i samarbetet är EU-medlemmar. När enskilda medlemsländer blir alltmer beroende av Kina riskerar dock möjligheten till EU-gemensamma ageranden att försvåras. Det är därför av stor betydelse att EU solidariskt motverkar påtryckningar, liksom påverkansoperationer och angrepp, mot enskilda medlemsstater som på egen hand svårligen kan hantera relationen till Peking.

Hur EU väljer att agera i strategiska frågor observeras i Peking. En förstärkt europeisk utrikespolitik där EU talar med en röst i internationella sammanhang och tydligt står upp för den regelbaserade internationella ordningen är därför av stor

betydelse. Det gäller inte minst i frågan om unionens förhållningssätt till Rysslands brott mot den europeiska säkerhetsordningen.

EU:s vapenembargo som infördes till följd av massakern vid Himmelska fridens torg ska ligga fast och respekteras av medlemsstaterna.

Kinas relation till omvärlden

Kinas globala ambitioner och inflytande kring normer, standarder och definitioner utmanar i dag svenska intressen och värderingar. Utmaningarna från Kina sker dels inom ramen för existerande organisationer där Peking blockerar initiativ som riskerar att skada dess intressen eller allierade. Därtill skapar Kina nya, parallella organisationer och strukturer som riskerar att försvaga etablerade institutioner.

”Belt and Road Initiative” sträcker sig ända från Kina till Europa och är kanske det mest iögonfallande exemplet på kinesiska investeringar utomlands. Att Kina investerar i andra länder har givetvis ett flertal positiva effekter vad gäller utveckling och handel men innebär onekligen också ett antal stora utmaningar. Det gäller inte minst att ett auktoritärt land försöker forma internationella normer samt stärker sitt politiska inflytande. Därtill uppstår utmaningar relaterade till kinesisk industriell överkapacitet.

För Sverige, EU och likasinnade stater är det därför av strategisk betydelse att förmå Kina att i ökad utsträckning handla på folkrättslig grund i enlighet med FN-stadgans principer. Det är ytterst betydelsefullt att värna om EU:s starka band till USA, Japan och andra likasinnade för att även i framtiden kunna vara med och sätta standarder globalt.

Sveriges integritet

Kina har i dag världens näst största försvarsutgifter. Samtidigt uppträder landet alltmer aggressivt mot omvärlden. De konstgjorda öar som byggts i Sydkinesiska havet i strid mot havsrättskonventionen är ett framträdande exempel. Men även i Sveriges närområde blir den kinesiska närvaron mer påtaglig. Det är av stor vikt att följa det kinesiska samarbetet med Ryssland liksom Pekings ökade ambitioner i Arktis.

Det svenska näringslivet och den fria forskningen drabbas i dag av spionage och industriella stölder som går att knyta till den kinesiska staten. Dataintrånget Cloud Hopper är det mest kända fallet men långt ifrån det enda. Det är av stor vikt att Sverige förmår skydda näringslivet i allmänhet och innovativa teknikföretag i synnerhet. Det hot som svenska försvarsunderrättelsemyndigheter beskriver är mycket oroande. Inte minst när svensk teknologisk kompetens kan ha en militär användbarhet. Lagen om kinesiska medborgares underrättelseplikt liksom ett förhållningssätt med oklara gränser mellan vad som är civilt och militärt leder till utmaningar för svensk forskning. En viktig fråga att bevaka framöver är hur vi hindrar personer med koppling till kinesisk underrättelse-tjänst att ges tillträde till känslig forskning. Underrättelsemyndigheterna bör få ett regeringsuppdrag att utveckla en strategi kring hur svenska universitet och högskolor ska kunna arbeta med screening och vid behov samarbeta med exempelvis Säpo, Must och FRA.

Det är därtill av stor vikt att direktinvesteringar i samhällsviktig svensk infrastruktur som kan skada svensk och europeisk säkerhet kontrolleras och ytterst kan stoppas.

Sverige behöver snabbt få egen lagstiftning på plats och det är bra att ett utredningsarbete pågår.

Kränkningar i form av kinesiska påverkanskampanjer liksom påtryckningar mot politiker, journalister och MR-aktivister kopplat till utvecklingen i Hongkong, Tibet, Xinjiang och Taiwan har under senare år blivit alltmer påtagliga, även i Sverige. Flyktingspionage utgör ett allt större problem.

Sverige behöver kraftsamla mot säkerhetshot. Det inkluderar större resurser till Säkerhetspolisen och försvarsunderrättelsemyndigheterna. Det är även välkommet att Moderaternas förslag om att inrätta ett samlat cybercentrum fanns med i årets regeringsförklaring och förväntas vara på plats under 2020. En ökad samverkan kring cybersäkerhet mellan offentliga och privata aktörer liksom samarbeten med andra länder är ett viktigt steg för att stärka cybersäkerheten. Moderaterna har även drivit på för att Sverige ska inrätta en myndighet för psykologiskt försvar, vilket fortfarande utreds.

Handeln med Kina

Att handel och marknadstillträde sker på lika villkor ska vara en viktig grundsats för Sveriges och EU:s ekonomiska band till Kina. WTO:s regelbaserade internationella handelssystem och en rättvis, dubbelriktad frihandel, måste respekteras av Peking. Det innebär även att Kinas status i WTO behöver anpassas till landets ekonomiska ställning.

Brister i frågor om statliga subventioner, påtvingad tekniköverföring och immaterialrätt försvårar i dag svenska och europeiska företags långsiktiga utsikter i Kina. Därtill leder nya kinesiska regler på cyberområdet till utmaningar beträffande utländska företags möjlighet att skydda affärshemligheter.

EU måste i nära samverkan med likasinnade länder adressera de utmaningar som företag möter i relationen till Kina. Därtill är det av stor vikt att kinesiska företag i Europa kan granskas vad gäller subventioner, governance och korruption. Det är positivt att en utredning nu pågår kring hur en granskning av utländska direktinvesteringar kan utformas. Samtidigt är det av stor vikt att inte göra avkall på grundläggande principer och underminera vår öppna marknadsekonomi som svar på utmaningarna från Kina.

Nästa generations digitala infrastruktur

5G kommer att vara en bärande del av vårt samhälle och vår ekonomi i framtiden. Då förhållningssättet till ny teknik skiljer sig markant mellan demokratiska och auktoritära stater är det av stor vikt att Sverige förmår skydda känsliga data och kommunikation i vårt samhälle från intrång.

Under senare tid har utbyggnaden av framtidens 5G-nät lett till omfattande konflikter givet kinesiska telekomföretags starka kopplingar till den kinesiska staten. Det ses som en alltför stor säkerhetsrisk att låta dessa leverera teknik och mjukvara till kritisk infrastruktur.

Det är betydelsefullt att nå en gemensam europeisk linje när nästa generations infrastruktur för mobil kommunikation byggs ut. Den fragmentering som nu sker där olika länder och företag ger olika besked vad gäller kinesisk teknik i 5G-näten och ägande av infrastruktur går emot Sveriges intressen. Det finns således ett stort behov av att stärka samarbetet i Norden och EU kring frågor om 5G-nätens säkerhet. Ett ökat

samarbete kring frågor om cybersäkerhet och 5G är också av stor vikt, inte minst när det kommer till att söka ett gemensamt nordiskt förhållningssätt. Sverige ska vara en stark röst för ett fritt internet.

Demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet

De mänskliga rättigheterna respekteras inte i Kina, varken inom landet eller internationellt. Det är i år fyra år sedan den svenske förläggaren Gui Minhai kidnappades av den kinesiska staten. Den svenska politiken för mänskliga rättigheter i Kina måste präglas av ett starkt engagemang och kunskap.

Behandlingen av uigurerna i Xinjiang-provinsen, liksom av andra minoriteter, har väckt oro i en hel omvärld. Utvecklingen visar även på ett skrämmande sätt hur övervakningsteknologi kan användas för förtryck av en auktoritär stat.

Sverige har en lång tradition av att internationellt främja värden som demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet. Det är av stor vikt att Sverige står upp för, och driver, dessa frågor i kontakter med Kina. Sverige ska även vara en tydlig röst i EU för mänskliga rättigheter i Kina. Det får inte råda någon tvekan om på vilken sida Sverige står när demokratikämpar tar strid för fria medier, fri opinionsbildning och ett oberoende rättssystem – i Hongkong och på fastlandet.

Handeln med Kina leder i dagsläget i sig själv inte till en ökad demokratisering. Samtidigt är det betydelsefullt att lyfta fram den viktiga kraft som svenskt näringsliv kan utgöra globalt kring frågor om företags sociala ansvar. I arbetet med Kina kan det även vara värdefullt med erfarenhetsutbyte mellan företag och civilsamhällesaktörer.

Stärkt samarbete för att möta klimatutmaningarna

Världen står inför stora utmaningar på klimat- och miljöområdet. Kina släpper i dag ut mer koldioxid än Europa och USA tillsammans. Det är av stor vikt att EU i relationen med Kina ställer tydliga krav gällande landets utsläpp. Plast i havet är ett annat viktigt område att uppmärksamma.

Sverige bör också vara en pådrivande kraft för miljön i internationella forum såsom gröna frihandelsavtal som premierar klimatsmarta produkter liksom bilateralt med Kina vad gäller t.ex. miljöforskning, utveckling av förnybar energi och hållbart skogsbruk. Detta sker i dag via Naturvårdsverket och bör kunna utökas. Sverige ska också aktivt verka för svensk export av miljövänlig teknik till Kina som en del av en bredare svensk exportstrategi. Kina investerar dubbelt så mycket i grön teknik som hela EU gör tillsammans, vilket betyder att det kommer att finnas ett svenskt intresse för samarbete med Kina.

Svensk Kinakompetens

Sverige behöver investera mer i Kinakompetens. Det är av stor vikt att kunskaperna i alla delar av det svenska samhället höjs och att ett ökat intresse består långsiktigt. Det planerade kunskapscentrumet om Kina bör prioritera verksamhet till nytta för de aktörer i det svenska samhället som arbetar med Kina, inom näringsliv, forskning och statlig sektor. Höjda kunskapsnivåer i det kinesiska språket är av stor vikt.

Givet utvecklingen i Hongkong och därtill Taiwans ökade utsatthet behöver kunskaperna även höjas kring deras situation. Både Hongkong och Taiwan har genom åren varit viktiga språngbrädor in till fastlandet.

Hans Wallmark (M)

Hans Rothenberg (M)

Magdalena Schröder (M)

Tobias Billström (M)

Alexandra Anstrell (M)

Margareta Cederfelt (M)

Boriana Åberg (M)

Cecilia Widegren (M)

Pål Jonson (M)